

Rapport

SPECIFIEKE ONDERDELEN WIV NOG ONBEKEND

Peiling I&O Research maart 2018

14 maart 2018

Samenvatting

Specifieke onderdelen Wiv nog onbekend

Algemene bekendheid met Wiv toegenomen

De algemene bekendheid met de Wet op de inlichtingen- en veiligheidsdiensten 2017 (Wiv) is in vergelijking met een maand geleden toegenomen. Ruim twee derde van de Nederlanders (68%) heeft iets gezien, gehoord of gelezen over de wet en is naar eigen zeggen inhoudelijk (redelijk) goed op de hoogte. Dit is een duidelijke toename ten opzichte van begin februari, toen dit voor 55 procent van de Nederlanders gold.

Een op zes Nederlanders zegt 'goed' te weten wat Wiv inhoudt, de helft 'ongeveer'...

Als we specifieker doorvragen naar wat Nederlanders weten van de wet en haar consequenties, blijkt dat 15 procent zegt hiervan goed op de hoogte te zijn. De grootste groep (48%) zegt ongeveer te weten wat er in de nieuwe wet staat, terwijl een kwart (24%) 'een heel klein beetje' weet wat de wet behelst. Een op de acht (12%) weet helemaal niet wat de wet met zich meebrengt.

... maar specifieke onderdelen van de Wiv zijn nog onbekend bij grote delen kiezers

Hoewel Nederlanders dus op hoofdlijnen naar eigen zeggen redelijk goed op de hoogte zijn van de nieuwe Wiv, blijkt de daadwerkelijke (getoetste) kennis van specifieke onderdelen minder.

- De bevoegdheden die samenhangen met het ongericht onderscheppen van data via de kabel (door tegenstanders ook wel het 'sleepnet' genoemd) zijn bij Nederlanders het meest bekend. Zes op de tien Nederlanders (60%) weten dat de diensten meer mogelijkheden krijgen om data via de kabel te onderscheppen, ook van onschuldige burgers. Twee derde (67%) weet dat deze data maximaal drie jaar bewaard mogen worden.
- Andere bevoegdheden van de diensten zijn bij een minderheid van de Nederlanders bekend. Dit geldt met name voor het ongezien delen van informatie met buitenlandse inlichtingendiensten (31% is hiervan op de hoogte), het hacken van een verdachte computer via een derde (38%) en het opzetten van een DNA-database (39%).
- Ook degenen die zeggen goed op de hoogte te zijn van de wet, weten in beperkte mate dat de diensten deze middelen krijgen. Van deze groep weet 41 procent dat de diensten niet-geverifieerde informatie mogen delen met buitenlandse inlichtingendiensten, 43 procent is ermee bekend dat een DNA-database kan worden opgezet en 51 procent is ervan op de hoogte dat het hacken via een derde tot de mogelijkheden behoort.

Voorstemmers op onderdelen minder goed op de hoogte

Als we de kennis van wat er in de Wiv staat onder de voor- en tegenstemmers vergelijken, ontstaat een wisselend beeld. Kiezers die zeggen vóór de Wiv te gaan stemmen, zijn met sommige onderdelen beter bekend, maar met andere onderdelen juist minder goed.

- Voorstemmers weten iets vaker (78%) wat de bewaartermijn is dan tegenstanders (73%). Ook is de nieuwe toetsingscommissie en de DNA-database bij hen meer bekend. Zij denken echter ook vaker dat de inlichtingendiensten verdachte personen mogen arresteren (47% om 34%), wat niet het geval is.
- Dat de inlichtingendiensten de bevoegdheid krijgen om op grotere schaal en ongericht data te onderscheppen via de kabel, ook van onschuldige burgers (de 'sleepnet'-bevoegdheid) is bij voorgenomen tegenstemmers beter bekend (79%) dan bij voorstemmers (65%). Hetzelfde geldt voor het hacken via derden (52% versus 43%) en het ongelezen delen van informatie met buitenlandse inlichtingendiensten (44% versus 36%). Ook bij de tegenstanders is deze laatste bevoegdheid dus bij minder dan de helft bekend.

- Het monitoren van sociale media en het aftappen van journalisten of advocaten met rechterlijke toestemming is bij beide groepen ongeveer even bekend.

Circa zes op tien kiezers bij referendum vóór Wet op de inlichtingen- en veiligheidsdiensten

Het verschil tussen voor- en tegenstanders van de Wet op de inlichtingen- en veiligheidsdiensten is nauwelijks veranderd in de afgelopen maanden. Nu is 51 procent vóór de nieuwe inlichtingwet, terwijl 30 procent tegen is. De groep die het nog niet weet, is afgenomen tot 19 procent.

Als we de groep 'weet niet' buiten beschouwing laten, dan is de verhouding tussen voor- en tegenstanders 63 om 37 procent. Het aandeel voorstemmers is daarmee iets toegenomen ten opzichte van begin februari, toen de verhouding 60/40 was, maar onveranderd ten opzichte van de peilingen in oktober.

Jongeren blijven tegen nieuwe wet

Net als in eerdere metingen zijn jongeren (t/m 34 jaar) per saldo tegen de Wiv. Naarmate men ouder is, is men vaker voorstander van de Wiv. Van de jongeren is 34 procent vóór de nieuwe wet. Dit loopt op tot 63 procent onder de 65-plussers.

Noodzaak voor meer bevoegdheden wordt onderschreven

Zeven op de tien Nederlanders onderschrijven de noodzaak dat de Nederlandse inlichtingendiensten (AIVD en MIVD) meer bevoegdheden moeten krijgen om terrorisme en criminaliteit te bestrijden. De helft (50%) heeft er vertrouwen in dat de wet voldoende waarborgen bevat voor de rechten van burgers. Een kwart (24%) vindt deze waarborgen onvoldoende. Drie op de tien Nederlanders (29%) vinden dat de Wiv een te grote aantasting betekent van de privacy, in verhouding tot de extra veiligheid die het oplevert. Ruim vier op de tien Nederlanders zijn het hier niet mee eens.

Informatie niet ongelezen delen met buitenlandse inlichtingendiensten

Het delen van informatie met buitenlandse inlichtingendiensten is een van de thema's die in de Wiv aan de orde komt. Nederlanders vinden per saldo dat informatie mag worden gedeeld met buitenlandse inlichtingendiensten, maar als daar aan wordt toegevoegd dat Nederlandse inlichtingendiensten dit *ongelezen* doen, is een meerderheid daar tegen. Hieruit kan de conclusie worden getrokken dat Nederlanders het belangrijk vinden dat gegevens vooraf worden gefilterd door de Nederlandse diensten, voordat deze worden uitgewisseld met het buitenland.

Verantwoording

Dit blijkt uit landelijk representatief onderzoek van I&O Research onder 4.413 Nederlanders van 18 jaar en ouder. Het onderzoek werd uitgevoerd van 8 tot en met 12 maart 2018. De resultaten zijn gewogen op geslacht, leeftijd, opleiding, regio en stemgedrag bij de Tweede Kamerverkiezingen in 2017.

Meer informatie

- Laurens Klein Kranenburg, 053-4825025
- Peter Kanne, 06-31943707

*Overname uit deze publicatie is alleen toegestaan met expliciete vermelding van **I&O Research** als bron.*

1. Kennis van de Wet op de inlichtingen- en veiligheidsdiensten (Wiv)

1.1 Algemene bekendheid met Wiv toegenomen

De algemene bekendheid met de Wet op de inlichtingen- en veiligheidsdiensten (Wiv) is in vergelijking met een maand geleden toegenomen. Ruim twee derde van de Nederlanders (68%) heeft iets gezien, gehoord of gelezen over de wet en is naar eigen zeggen inhoudelijk (redelijk) goed op de hoogte. Dit is een duidelijke toename ten opzichte van begin februari, toen dit voor 55 procent van de Nederlanders gold. Nog slechts 8 procent heeft er helemaal niet van gehoord, tegen 14 procent begin februari.

Tabel 1

Bekendheid met Wet op de inlichtingen- en veiligheidsdiensten 2017 (I) (%)

'Had u voordat u deze vragenlijst kreeg al eens gezien, gehoord of gelezen over deze nieuwe wet?'

	31-OKT-17	6-FEB-18	14-MRT-18
Ja, en ik ben ook inhoudelijk (redelijk) goed op de hoogte	50%	55%	68%
Ja, maar ik weet niet of nauwelijks waar het over gaat	31%	31%	24%
Nee	19%	14%	8%
TOTAAL	100%	100%	100%

Bron: I&O Research, oktober 2017 - maart 2018

1.2 Een op zes Nederlanders zegt goed te weten wat Wiv inhoudt

Als we specifiek doorvragen naar wat Nederlanders weten van de wet en haar consequenties, blijkt dat 15 procent zegt hiervan goed op de hoogte te zijn. De grootste groep (48%) zegt ongeveer te weten wat er in de nieuwe wet staat, terwijl een kwart (24%) 'een heel klein beetje' weet wat de wet behelst. Een op de acht (12%) weet helemaal niet wat de wet met zich meebrengt.

Tabel 2

Bekendheid met Wet op de inlichtingen- en veiligheidsdiensten 2017 (II) (%)

	14-MRT-18
Ik weet goed wat er in deze wet staat en wat er de consequenties van zijn	15%
Ik weet ongeveer wat er in deze wet staat en wat er de consequenties van zijn	48%
Ik weet een heel klein beetje wat er in deze wet staat en wat er de consequenties van zijn	24%
Ik weet helemaal niet wat er in deze wet staat en wat er de consequenties van zijn	12%
TOTAAL	100%

Bron: I&O Research, maart 2018

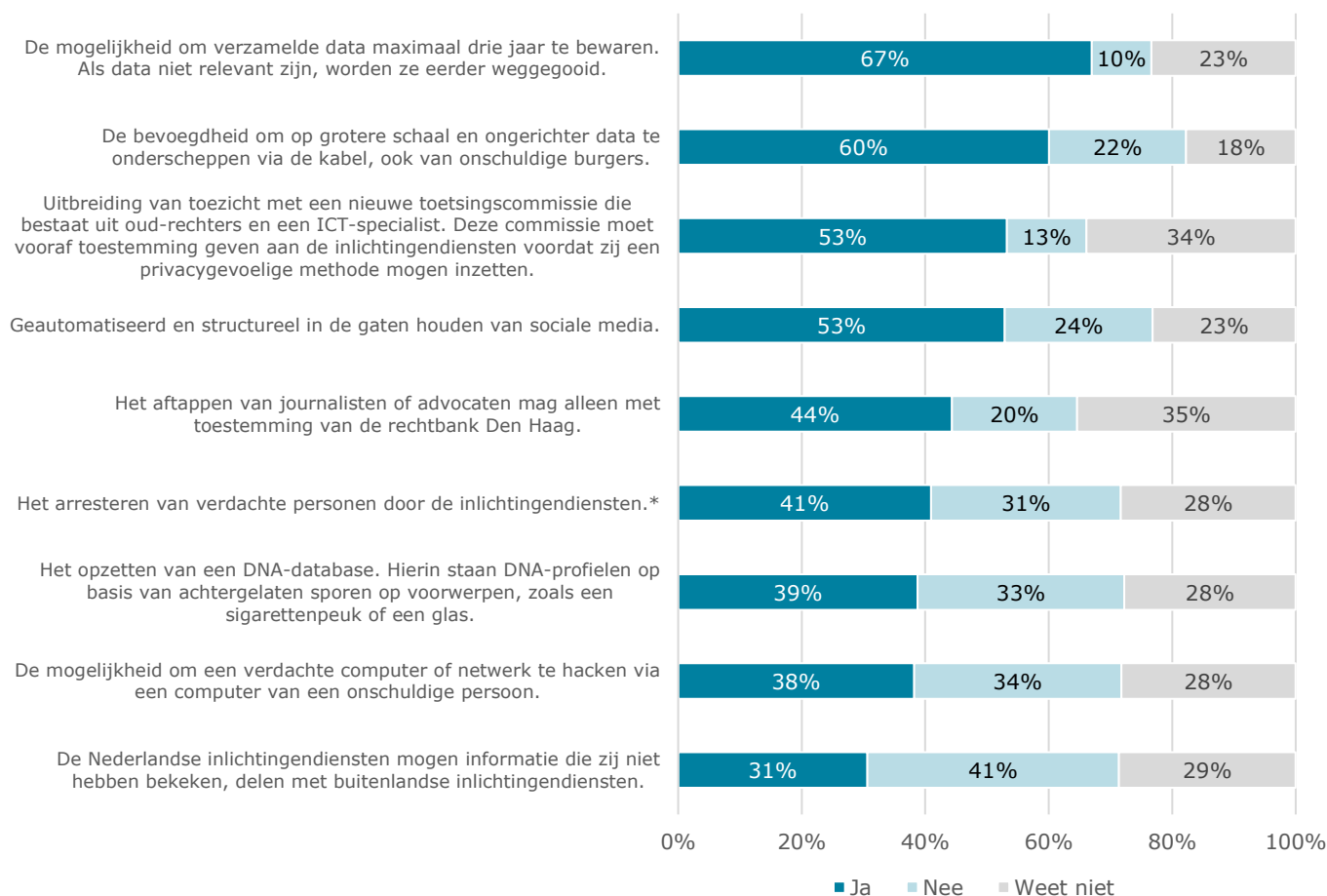
1.3 Kennis op onderdelen: 'sleepnet' redelijk bekend, specifieke onderdelen minder

Hoewel Nederlanders dus op hoofdlijnen naar eigen zeggen redelijk goed op de hoogte zijn van de nieuwe Wiv, zegt dit nog niet zoveel over hun daadwerkelijke kennis van specifieke onderdelen van de wet. We hebben Nederlanders negen onderdelen voorgelegd, waarvan acht daadwerkelijk in de wet zijn geregeld.¹ Deze kennisvragen zijn aan willekeurig de helft van de steekproef voorgelegd (n=2.225), voordat zij de vraag kregen of en hoe zij zouden stemmen bij het referendum.

De bevoegdheden die samenhangen met het ongericht onderscheppen van data via de kabel (door tegenstanders ook wel het 'sleepnet' genoemd) zijn bij Nederlanders het meest bekend. Zes op de tien Nederlanders (60%) weten dat de diensten meer mogelijkheden krijgen om data via de kabel te onderscheppen, ook van onschuldige burgers. Twee derde weet dat deze data maximaal drie jaar bewaard mogen worden. Daarnaast weet iets meer dan de helft (53%) dat er een toetsingscommissie komt, bestaande uit oud-rechters en een ICT-specialist, die vooraf toestemming moet geven voor de inzet van privacygevoelige methoden. Ook het geautomatiseerd en structureel in de gaten houden van sociale media is bij meer dan de helft van de bevolking bekend.

Figuur 1

Hieronder ziet u een aantal mogelijke onderdelen van de wet. Kunt u per onderdeel aangeven of dit volgens u in de wet is geregeld, of niet?²

* Geen onderdeel van de Wiv.

¹ "Het arresteren van verdachte personen door de inlichtingendiensten" is geen onderdeel van de Wiv.

² Hierbij is als inleiding gegeven: 'In de nieuwe wet staat wat de verschillende taken zijn van de Nederlandse inlichtingen- en veiligheidsdiensten. Ook is beschreven welke middelen zij hiervoor mogen inzetten, en onder welke voorwaarden.'

Andere bevoegdheden van de diensten zijn bij een minderheid van de Nederlanders bekend. Dit geldt met name voor het ongezien delen van informatie met buitenlandse inlichtingendiensten (31% is hiervan op de hoogte), het hacken van een verdachte computer via een derde (38%) en het opzetten van een DNA-database (39%). Ook de personen die zeggen goed op de hoogte te zijn van de wet, weten in beperkte mate dat de diensten deze middelen krijgen. Van deze groep weet 41 procent dat de diensten ongeverifieerde informatie mogen delen met buitenlandse inlichtingendiensten, 43 procent is ermee bekend dat een DNA-database kan worden opgezet en 51 procent is ervan op de hoogte dat het hacken via een derde tot de mogelijkheden behoort (tabel 3).

Opmerkelijk is dat 41 procent denkt dat de inlichtingendiensten in de nieuwe situatie ook verdachte personen mogen arresteren. Deze bevoegdheid is geen onderdeel van de nieuwe Wiv en blijft voorbehouden aan de politie. Een kleiner aandeel, 31 procent, denkt dat het *geen* onderdeel uitmaakt van de Wiv. Ook van degenen die zeggen (goed) op de hoogte zijn, denkt 41 procent dat dit deel uitmaakt van de Wiv. Dit geeft aan dat ook mensen die zeggen (goed) op de hoogte te zijn van wat er in de Wiv geregeld wordt, dat toch niet heel precies weten, als het getoetst wordt en waarschijnlijk voor een deel ook gokken.

Tabel 3

Bekendheid met onderdelen van de Wet op de inlichtingen- en veiligheidsdiensten 2017
(% ja, maakt onderdeel uit van de Wiv)

	IK WEET GOED WAT ER IN DEZE WET STAAT EN WAT ER DE CONSEQUENTIES VAN ZIJN	IK WEET ONGEVEER WAT ER IN DEZE WET STAAT EN WAT ER DE CONSEQUENTIES VAN ZIJN	IK WEET EEN HEEL KLEIN BEETJE WAT ER IN DEZE WET STAAT EN WAT ER DE CONSEQUENTIES VAN ZIJN	IK WEET HELEMAAL NIET WAT ER IN DEZE WET STAAT EN WAT ER DE CONSEQUENTIES VAN ZIJN	TOTAAL
De mogelijkheid om verzamelde data maximaal drie jaar te bewaren. Als data niet relevant zijn, worden ze eerder weggegooid.	77%	77%	57%	40%	67%
De bevoegdheid om op grotere schaal en ongericht data te onderscheppen via de kabel, ook van onschuldige burgers.	75%	72%	50%	19%	60%
Uitbreiding van toezicht met een nieuwe toetsingscommissie die bestaat uit oud-rechters en een ICT-specialist. Deze commissie moet vooraf toestemming geven aan de inlichtingendiensten voordat zij een privacygevoelige methode mogen inzetten.	69%	61%	45%	24%	53%
Geautomatiseerd en structureel in de gaten houden van sociale media.	59%	59%	49%	34%	53%
Het aftappen van journalisten of advocaten mag alleen met toestemming van de rechtbank Den Haag.	53%	45%	43%	37%	44%
Het arresteren van verdachte personen door de inlichtingendiensten.*	41%	38%	44%	44%	41%
Het opzetten van een DNA-database. Hierin staan DNA-profielen op basis van achtergelaten sporen op voorwerpen, zoals een sigarettenpeuk of een glas.	43%	35%	43%	39%	39%
De mogelijkheid om een verdachte computer of netwerk te hacken via een computer van een onschuldige persoon.	51%	46%	28%	18%	38%
De Nederlandse inlichtingendiensten mogen informatie die zij niet hebben bekeken, delen met buitenlandse inlichtingendiensten.	41%	38%	21%	11%	31%

* Geen onderdeel van de Wiv.

1.4 Voorstemmers op onderdelen minder goed op de hoogte

Als we de kennis van wat er in de Wiv staat onder de voor- en tegenstemmers vergelijken, ontstaat een wisselend beeld. Kiezers die zeggen vóór de Wiv te gaan stemmen zijn met sommige onderdelen beter bekend, met andere onderdelen juist minder goed.

Voorstemmers weten iets vaker (78%) wat de bewaartermijn is dan tegenstanders (73%). Ook is de nieuwe toetsingscommissie en de DNA-database bij hen meer bekend. Zij denken echter ook vaker dat de inlichtingendiensten verdachte personen mogen arresteren (47% om 34%), wat niet het geval is. Dat de inlichtingendiensten de bevoegdheid krijgen om op grotere schaal en ongericht data te onderscheppen via de kabel, ook van onschuldige burgers (de 'sleepnet'-bevoegdheid), is bij voorgenomen tegenstemmers beter bekend (79%) dan bij voorstemmers (65%). Hetzelfde geldt voor het hacken via derden (52% versus 43%) en het ongelezen delen van informatie met buitenlandse inlichtingendiensten (44% versus 36%). Ook bij de tegenstanders is deze laatste bevoegdheid dus bij minder dan de helft bekend.

Het monitoren van sociale media en het aftappen van journalisten of advocaten met rechterlijke toestemming is bij beide groepen ongeveer even bekend.

Tabel 4

Bekendheid met onderdelen van de Wet op de inlichtingen- en veiligheidsdiensten 2017, naar voorgenomen stemgedrag (% ja, maakt onderdeel uit van de Wiv)

	VOOR	TEGEN	WEET NIET	ALLEN (INCL. NIET-STEMMERS)
De mogelijkheid om verzamelde data maximaal drie jaar te bewaren. Als data niet relevant zijn, worden ze eerder weggegooid.	78%	73%	54%	67%
De bevoegdheid om op grotere schaal en ongericht data te onderscheppen via de kabel, ook van onschuldige burgers.	65%	79%	51%	60%
Uitbreiding van toezicht met een nieuwe toetsingscommissie die bestaat uit oud-rechters en een ICT-specialist. Deze commissie moet vooraf toestemming geven aan de inlichtingendiensten voordat zij een privacygevoelige methode mogen inzetten.	66%	58%	44%	53%
Geautomatiseerd en structureel in de gaten houden van sociale media.	59%	60%	47%	53%
Het aftappen van journalisten of advocaten mag alleen met toestemming van de rechtbank Den Haag.	49%	47%	41%	44%
Het arresteren van verdachte personen door de inlichtingendiensten.	47%	34%	36%	41%
Het opzetten van een DNA-database. Hierin staan DNA-profielen op basis van achtergelaten sporen op voorwerpen, zoals een sigarettenpeuk of een glas.	46%	31%	42%	39%
De mogelijkheid om een verdachte computer of netwerk te hacken via een computer van een onschuldige persoon.	43%	52%	31%	38%
De Nederlandse inlichtingendiensten mogen informatie die zij niet hebben bekeken, delen met buitenlandse inlichtingendiensten.	36%	44%	17%	31%

Bron: I&O Research, maart 2018

Ruim een derde heeft brochure Referendumcommissie gezien

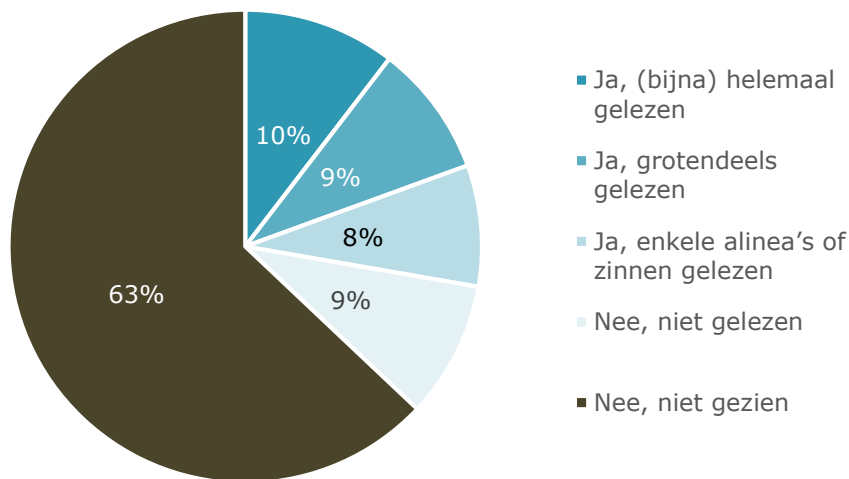
In de week van 5-11 maart heeft de Referendumcommissie huis-aan-huis een brochure laten verspreiden met uitleg over de Wiv. Ruim een derde van de Nederlanders (37%) heeft deze brochure thuis of ergens anders gezien. Ouderen hebben deze brochure vaker gezien dan jongeren. Van de 65-plussers is 47 procent de brochure tegengekomen. Onder jongeren (t/m 34 jaar) is dit een kwart (25%). Laagopgeleiden (43%) hebben de brochure vaker gezien dan middelbaar- (38%) en hoogopgeleiden (32%).

Twee op de vijf Nederlanders hebben brochure geheel of gedeeltelijk gelezen

Ongeveer twee op de vijf Nederlanders (19%) hebben deze brochure geheel of gedeeltelijk gelezen. Dit loopt op van 11 procent onder de 18-34 jarigen tot 29 procent onder de 65-plussers. Bij de laagopgeleiden is dit 24 procent, onder middelbaar- en hoogopgeleiden respectievelijk 21 en 14 procent.

Figuur 2

Brochure Referendumcommissie gezien en/of gelezen? (%)

Bron: I&O Research, maart 2018

Een op de zeven wil zich meer verdiepen in Wiv

Van de Nederlanders is 14 procent 'zeker' van plan zich de komende week meer in de inhoud van de Wiv te gaan verdiepen. Vier op de tien zeggen dit 'waarschijnlijk' te gaan doen. De verschillen naar leeftijd en opleiding zijn beperkt.

Tabel 5

'Bent u van plan zich de komende weken (meer) in de inhoud van de Wet op de inlichtingen- en veiligheidsdiensten 2017 te gaan verdiepen?' (%)

	14-MRT-18
Zeker wel	14%
Waarschijnlijk wel	41%
Waarschijnlijk niet	28%
Zeker niet	9%
Weet ik niet	8%
TOTAAL	100%

Bron: I&O Research, maart 2018

2. Opkomstverwachting en voorgenomen stemgedrag

2.1 Opkomstintentie: drempel wordt naar alle waarschijnlijkheid gehaald

Vijfenvijftig procent van de Nederlanders zegt 'zeker' te gaan stemmen tijdens het referendum over de Wet op de inlichtingen- en veiligheidsdiensten (Wiv), een duidelijke toename ten opzichte van februari.³ Het aandeel 'zeker wel' is doorgaans een redelijke voorspeller van gedrag, al zien we bij dit soort onderzoek in ons Research Panel doorgaans een overschatting. Bij het Oekraïne-referendum van maart 2016 vonden we een week van tevoren een 'zeker opkomstintentie' van 43 procent en kwam de opkomst uit op 32 procent. Als we deze verhouding loslaten op de nu gevonden 55 procent, zou de opkomst voor dit referendum uit kunnen komen op 36 à 40 procent.

In 2014 ging 54 procent van de kiezers naar de stembus voor de gemeenteraadsverkiezingen. Op dit moment – ruim een week van tevoren – zegt 71 procent van de deelnemers aan het onderzoek 'zeker' te gaan stemmen op 21 maart. Bij de Provinciale Statenverkiezingen van 2015 zei – eveneens een week van tevoren – 72 procent zeker te gaan stemmen. De opkomst werd toen 48 procent. Aangezien de gemeenteraadsverkiezingen qua beleving vergelijkbaar zijn met de Provinciale Statenverkiezingen, verwachten we dat de opkomst bij de gemeenteraadsverkiezingen zal liggen tussen 47 en 51 procent.

Omdat het referendum tegelijk plaatsvindt met de gemeenteraadsverkiezingen is de kans groot dat de opkomstdrempel van 30 procent wordt gehaald.

Tabel 6

Opkomstintentie referendum Wiv (%)

	31-OKT-17	6-FEB-18	14-MRT-18
Zeker wel	43%	46%	55%
Waarschijnlijk wel	30%	25%	21%
Waarschijnlijk niet	9%	6%	5%
Zeker niet	6%	4%	6%
Weet ik niet / wil ik niet zeggen	12%	18%	12%
Ik heb geen stemrecht	1%	1%	0%
TOTAAL	100%	100%	100%

Bron: I&O Research, oktober 2017 - maart 2018

³ Er wordt alleen gekeken naar het percentage 'zeker wel' -stemmers, omdat dit doorgaans de beste indicatie is van gedrag. Het is bekend dat panelliden doorgaans meer betrokken zijn en dus vaker gaan stemmen dan mensen die niet deelnemen aan een panel.

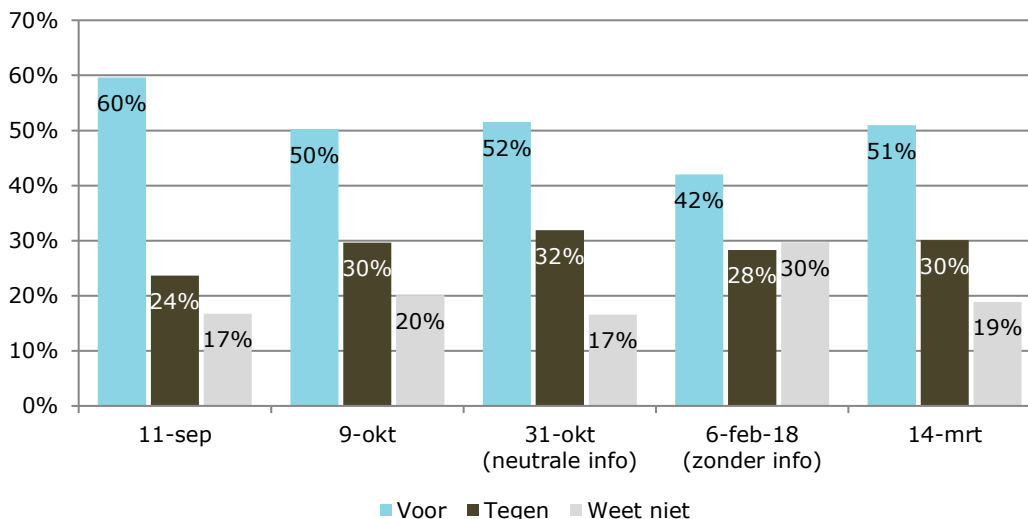

2.2 Nederlanders stemmen vóór Wet op de inlichtingen- en veiligheidsdiensten

Het verschil tussen voor- en tegenstanders van de Wet op de inlichtingen- en veiligheidsdiensten is nauwelijks veranderd in de afgelopen maanden (figuur 3 en tabel 4). Nu is 51 procent vóór de nieuwe inlichtingenwet, terwijl 30 procent tegen is. De groep die het nog niet weet, is gedaald tot 19 procent.

Figuur 3

'Stel dat u vandaag zou gaan stemmen in het referendum. Zou u dan voor of tegen invoering van de Wet op de inlichtingen- en veiligheidsdiensten 2017 stemmen?⁴ (basis: zou gaan stemmen)'

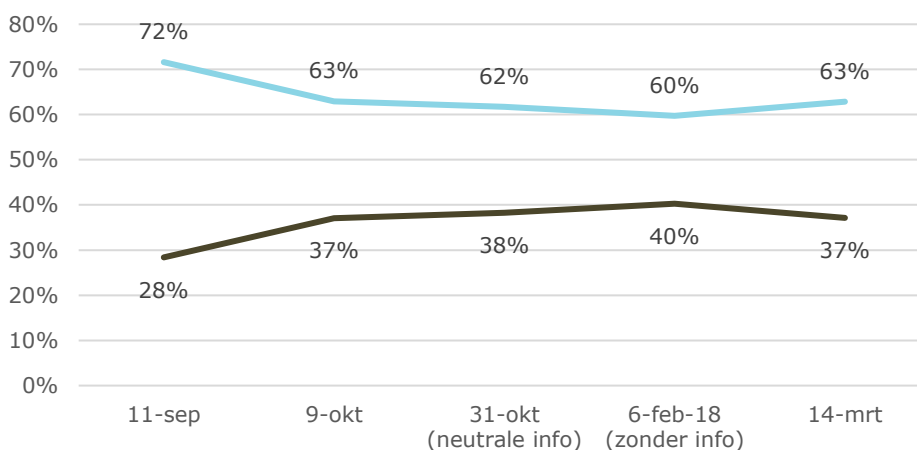

Bron: I&O Research, september 2017 - maart 2018

Laten we de groep 'weet niet' buiten beschouwing, dan is de verhouding tussen voor- en tegenstanders 63 om 37 procent (figuur 4). Het aandeel voorstemmers is dus iets toegenomen ten opzichte van begin februari, maar onveranderd ten opzichte van de peilingen in oktober.

Figuur 4

Verhouding voor- en tegenstanders, exclusief 'weet niet' (%)

Bron: I&O Research, september 2017 - maart 2018

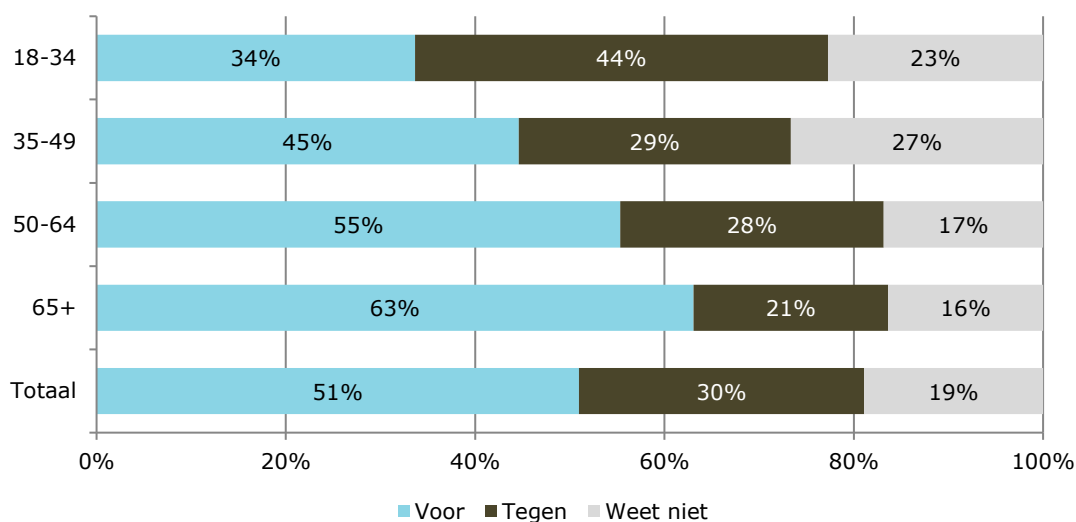
⁴ In de meting van 11 september was de vraag iets anders geformuleerd: 'Stel dat u vandaag zou moeten stemmen in het referendum. Zou u dan voor of tegen de Wet op de inlichtingen- en veiligheidsdiensten 2017 stemmen? Bent u voor of tegen ruimere bevoegdheden van de inlichtingendiensten?'

2.3 Jongeren tegen, 35-plussers voor

Net als in eerdere metingen zijn jongeren (t/m 34 jaar) per saldo tegen de Wiv. Naarmate men ouder is, is men vaker voorstander van de Wiv. Onder 18-34 jarigen is 34 procent vóór de nieuwe wet. Dit loopt op tot 63 procent onder de 65-plussers (figuur 5).

Figuur 5

'Stel dat u vandaag zou gaan stemmen in het referendum. Zou u dan voor of tegen invoering van de Wet op de inlichtingen- en veiligheidsdiensten 2017 stemmen? (naar leeftijd)

Bron: I&O Research, maart 2018

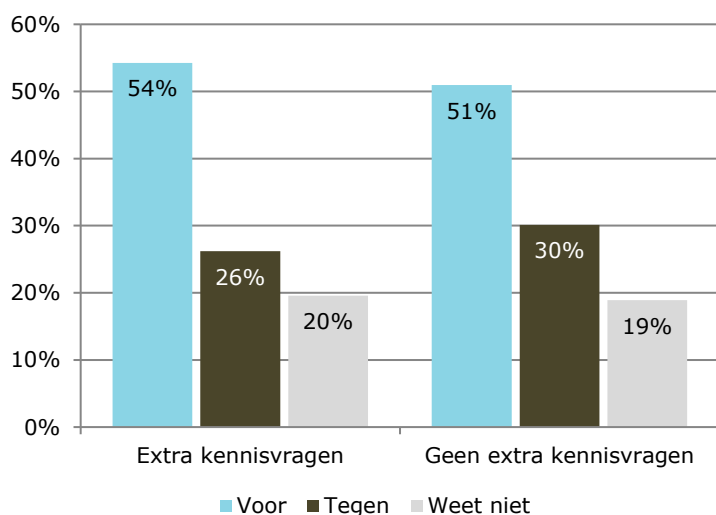
2.4 Kennisvragen nauwelijks van invloed op stemgedrag

Verder hebben we onderzocht of mensen anders gaan stemmen, als ze vooraf kennisvragen krijgen. De helft van de deelnemers aan het onderzoek heeft wel kennisvragen gekregen (zie figuur 6), de andere (willekeurige) helft niet.

Degenen die vooraf geen extra kennisvragen hebben gekregen, stemmen iets vaker tegen de wet dan de rest.⁵ In absolute zin gaat het echter om een beperkt verschil (4 procentpunt).

Figuur 6

'Stel dat u vandaag zou gaan stemmen in het referendum. Zou u dan voor of tegen invoering van de Wet op de inlichtingen- en veiligheidsdiensten 2017 stemmen?⁶ (basis: zou gaan stemmen, met en zonder voorafgaande kennisvragen)'

Bron: I&O Research, maart 2018

⁵ Dit betreft een significant verschil.

⁶ In de meting van 11 september was de vraag iets anders geformuleerd: 'Stel dat u vandaag zou moeten stemmen in het referendum. Zou u dan voor of tegen de Wet op de inlichtingen- en veiligheidsdiensten 2017 stemmen? Bent u voor of tegen ruimere bevoegdheden van de inlichtingendiensten?'

3. Stellingen Wiv

3.1 Noodzaak voor meer bevoegdheden wordt onderschreven

Zeven op de tien Nederlanders onderschrijven de noodzaak dat de Nederlandse inlichtingendiensten (AIVD en MIVD) meer bevoegdheden moeten krijgen om terrorisme en criminaliteit te bestrijden. De helft (50%) heeft er vertrouwen in dat de wet voldoende waarborgen voor de rechten van burgers bevat. Een kwart (24%) vindt deze waarborgen onvoldoende.

3.2 Jongeren kritisch over aantasting privacy

Overall vinden drie op de tien Nederlanders (29%) dat de Wiv een te grote aantasting betekent van de privacy, in verhouding tot de extra veiligheid die het oplevert. Ruim vier op de tien Nederlanders (43%) zijn het hiermee niet eens en vinden dus dat er een balans is gevonden tussen privacy en veiligheid. Jongeren t/m 34 jaar is de enige leeftijdsgroep die per saldo vinden dat de wet een te grote aantasting van hun privacy oplevert (figuur 9). Ook onderschrijven zij minder de noodzaak tot verruiming van de bevoegdheden van inlichtingendiensten in vergelijking met ouderen, hoewel een meerderheid van de jongeren (52%) er wel voor is.

3.3 Informatie mag niet ongelezen worden gedeeld met buitenlandse inlichtingendiensten

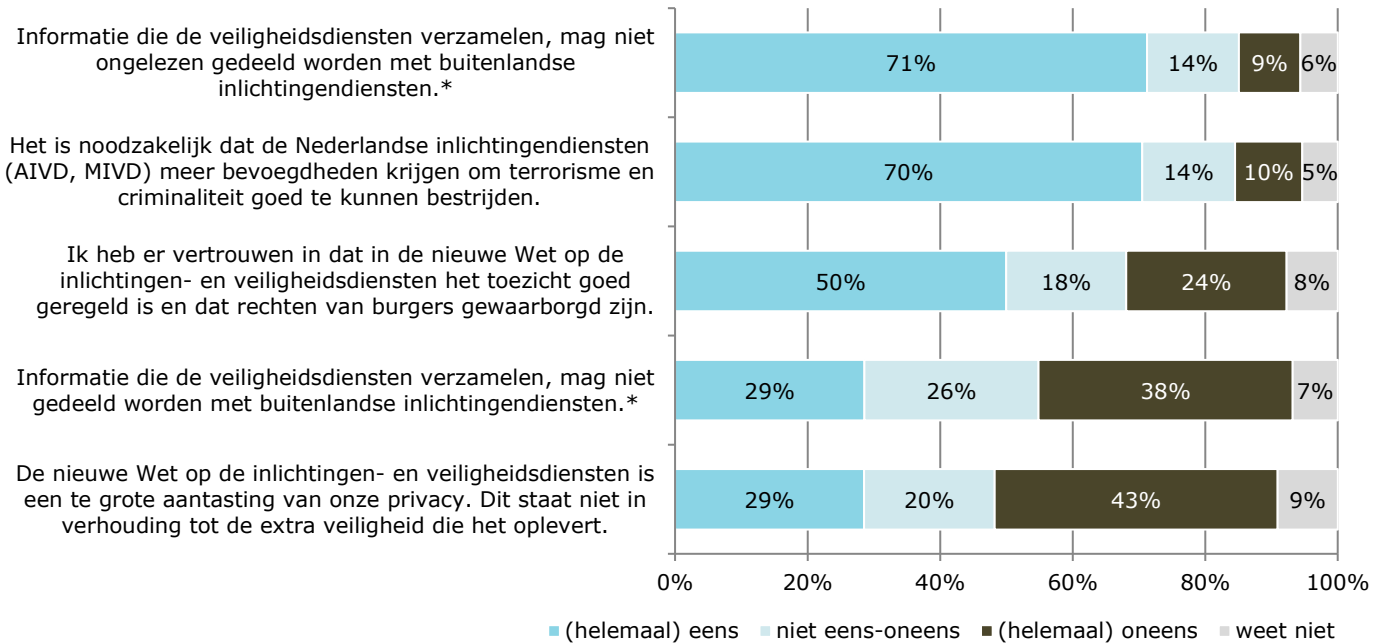
Het delen van informatie met buitenlandse inlichtingendiensten is een van de thema's die in de Wiv aan de orde komt. Nederlanders vinden per saldo dat informatie mag worden gedeeld met buitenlandse inlichtingendiensten, maar het mag niet gaan om *ongelezen* informatie (figuur 7). Hieruit kan de conclusie worden getrokken dat Nederlanders het belangrijk vinden dat gegevens vooraf worden gefilterd door de Nederlandse diensten, voordat deze worden uitgewisseld met het buitenland.

3.4 Ouderen minder enthousiast over delen informatie met buitenlandse inlichtingendiensten

Opvallend is dat ouderen ten aanzien van het delen van informatie met buitenlandse inlichtingendiensten juist kritischer zijn dan jongeren. Zo vindt 32 procent van de 65-plussers dat er überhaupt geen informatie mag worden uitgewisseld met het buitenland, tegen 26 procent van de 18-34 jarigen. Bij het *ongelezen* delen van informatie is het verschil nog groter: 73 procent van de 65-plussers vindt dat dit niet moet kunnen, tegen 59 procent van de jongeren.

Figuur 7

Stellingen over Wiv (%)

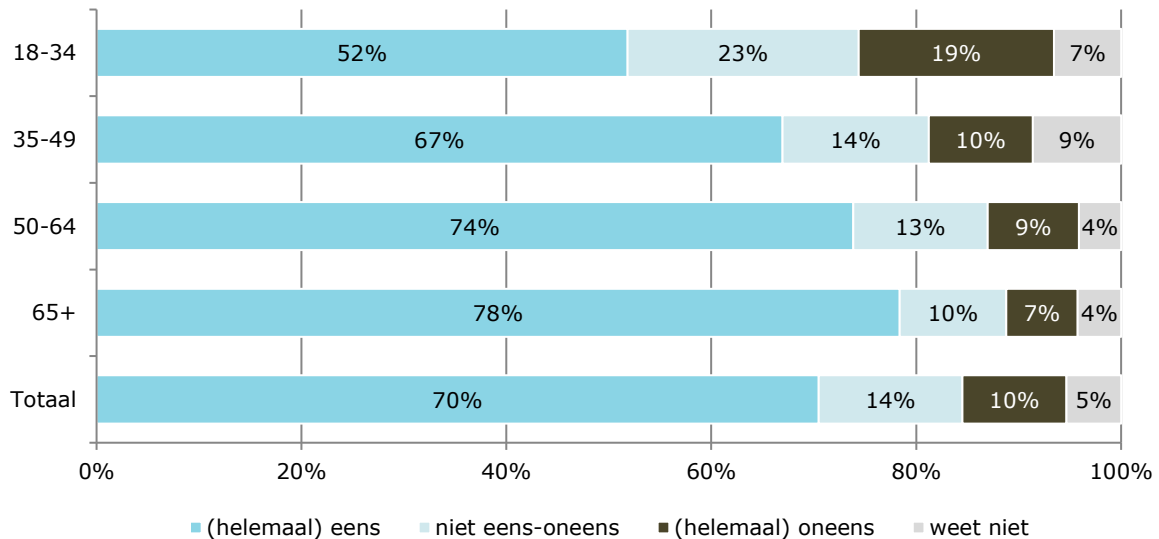

* Iedere deelnemer heeft een van de twee stellingen beantwoord (split-runexperiment).

Figuur 8

Stellingen Wiv naar leeftijd (%)

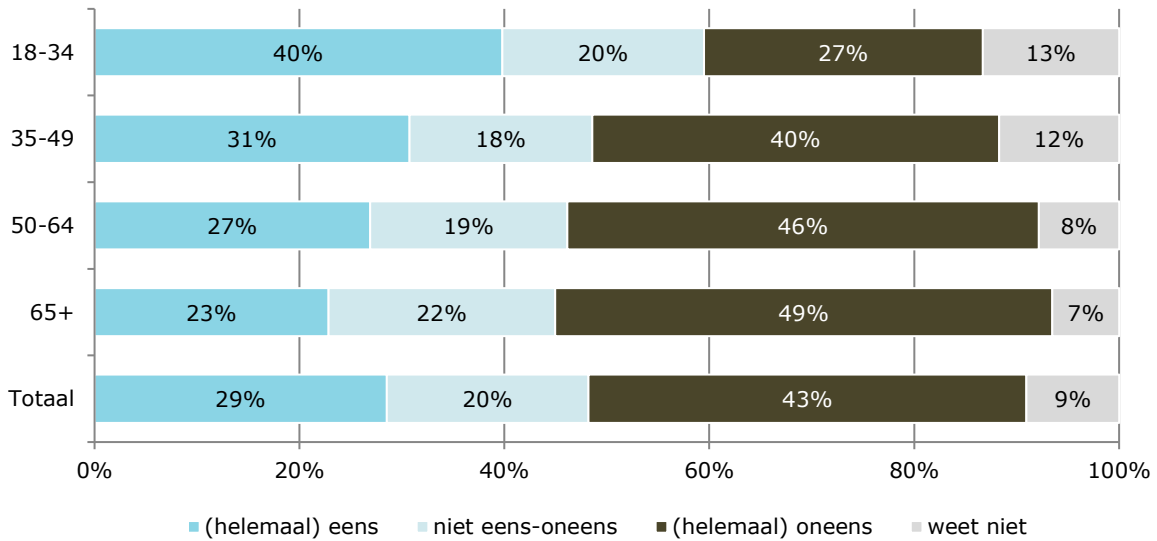
"Het is noodzakelijk dat de Nederlandse inlichtingendiensten (AIVD, MIVD) meer bevoegdheden krijgen om terrorisme en criminaliteit goed te kunnen bestrijden."

Figuur 9

Stellingen Wiv naar leeftijd (%)

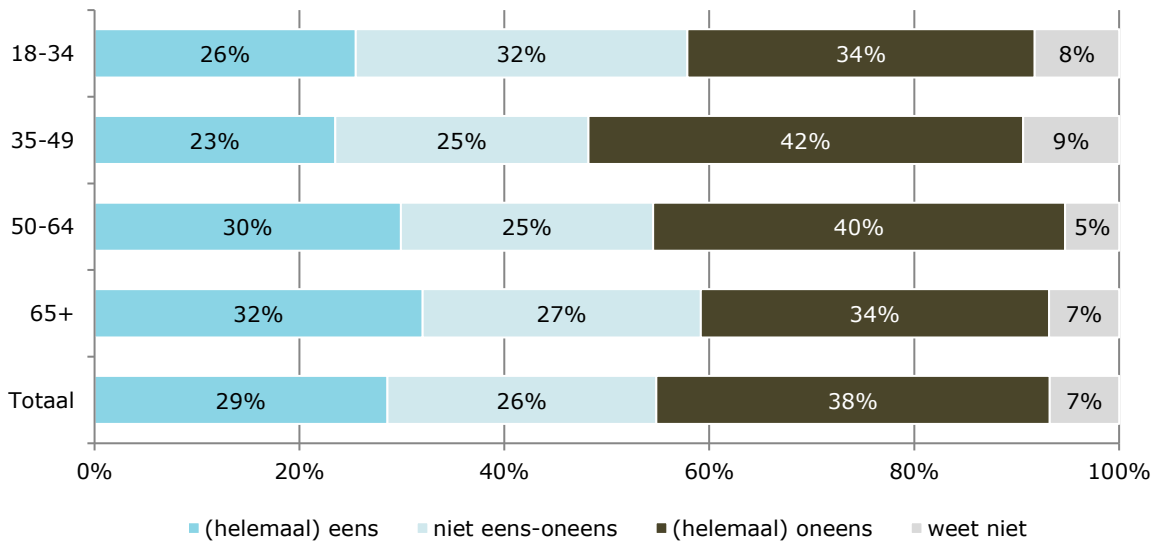
"De nieuwe Wet op de inlichtingen- en veiligheidsdiensten is een te grote aantasting van onze privacy. Dit staat niet in verhouding tot de extra veiligheid die het oplevert."

Figuur 10

Stellingen Wiv naar leeftijd (%)

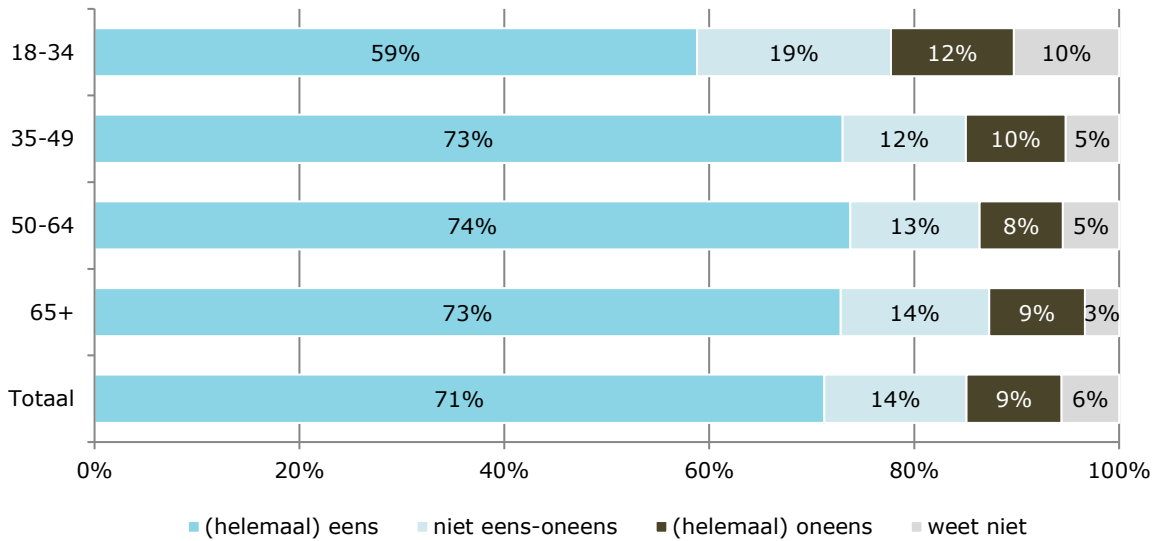
"Informatie die de veiligheidsdiensten verzamelen, mag **niet** gedeeld worden met buitenlandse inlichtingendiensten."

Figuur 11

Stellingen Wiv naar leeftijd (%)

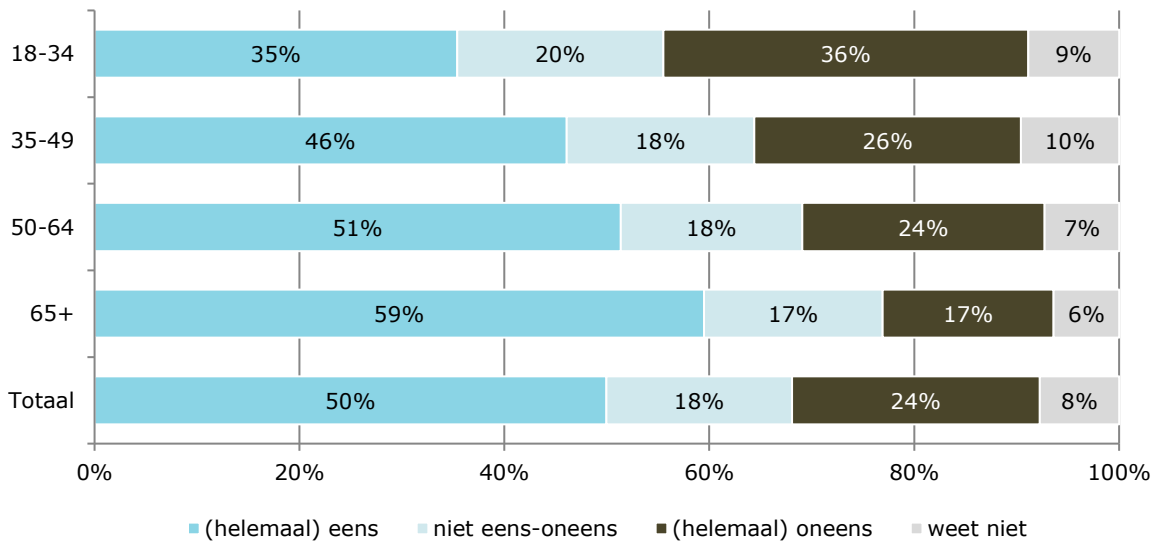
"Informatie die de veiligheidsdiensten verzamelen, mag **niet ongelezen** gedeeld worden met buitenlandse inlichtingendiensten."

Figuur 12

Stellingen Wiv naar leeftijd (%)

"Ik heb er vertrouwen in dat in de nieuwe Wet op de inlichtingen- en veiligheidsdiensten het toezicht goed geregeld is en dat rechten van burgers gewaarborgd zijn."

4. Onderzoeksverantwoording

I&O Research heeft een landelijk representatief onderzoek uitgevoerd onder 4.413 Nederlanders van 18 jaar en ouder. Het onderzoek werd uitgevoerd van 8 tot en met 12 maart 2018.

De resultaten zijn gewogen op geslacht, leeftijd, opleiding, regio en stemgedrag bij de Tweede Kamerverkiezingen in 2017. Het grootste deel van de deelnemers (97%) is afkomstig uit het I&O Research Panel (n=4.265). Daarnaast zijn 148 deelnemers (3%) via PanelClix benaderd om deel te nemen aan dit onderzoek.

Weging en marges

De onderzoeksresultaten zijn gewogen op geslacht, leeftijd, regio, opleidingsniveau en stemgedrag bij de Tweede Kamerverkiezingen in maart 2017. De weging is uitgevoerd conform de richtlijnen van de Gouden Standaard. Hiermee is de steekproef representatief voor de kiesgerechtigde Nederlandse inwoners (18+), voor wat betreft deze achtergrondkenmerken.

Bij onderzoek is er sprake van een betrouwbaarheidsinterval en onnauwkeurigheidsmarges. In dit onderzoek gaan we uit van een betrouwbaarheid van 95 procent. Bij de belangrijkste uitkomsten is er sprake van een marge van plus of min 1,5 procent.

Het aandeel voorstanders van de Wiv bedraagt 51,0 procent bij een steekproef van n=1.742. Dit is de groep die geen extra kennisvragen heeft gekregen (de helft van de netto-steekproef). De marge bedraagt in dit geval 2,3 procent. Met 95 procent betrouwbaarheid kunnen we stellen dat het aandeel voorstanders van de Wiv uitkomt tussen de 48,7 en 51,3 procent.

I&O Research Panel

Het I&O Research Panel is geworven op basis van aselecte personen- en huishoudensteekproeven op traditionele manier (geen zelfaanmelding). De respondenten hebben geen financiële vergoeding gehad voor hun aanmelding voor het panel. Ook voor deelname aan dit onderzoek kregen respondenten uit het I&O Research Panel geen vergoeding.

I&O Research

I&O Research is een maatschappelijk betrokken bureau voor beleids- en marktonderzoek. Het is onze missie bij te dragen aan beter onderbouwde keuzes van onze klanten, op basis van onderzoek en advies. Wij werken voor overheids- en non-profitorganisaties. I&O Research is de laatste jaren gegroeid tot het zevende marktonderzoeksbureau van Nederland. In de sector 'overheid & onderwijs' is I&O Research de nummer 1 (volgens de MarktOnderzoeksAssociatie, MOA, 2017).

I&O Research heeft vestigingen in Amsterdam en Enschede.

I&O Research is lid van de MarktOnderzoeksAssociatie (MOA), maakt deel uit van de Research Keurmerk Groep en onderschrijft de internationale ICC/ESOMAR-gedragscode voor markt- en sociaalwetenschappelijk onderzoek. I&O Research is ISO 9001-, ISO 20252- en ISO 27001-gecertificeerd. Het online onderzoekspanel (I&O Research Panel) is ISO 26362-gecertificeerd. Dit is de norm voor online en offline access panels.

